

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Comorile României.

(**) N'o să intrăm în detalii. Nici n'o să recurgem la voluminoasele lucrări de statistică, unde în fie-care an se publică dovezile trăinicieii și ale progresului țării românești. Ajunge să ne mărginim la un fapt recent, pentru a alunga și cea mai palidă umbră de îndoială ce ar fi lăsat în sufletele noastre isbucnirile impulsive ale unor scriitori porniți.

Comoara României este, pe cum o știe ori și cine, solul ei, pământul înțins cu șesurile lui mănoase, strătaiate de râuri puternice; munții cu pădurile străvechi și dealurile atât de bogate în rod. Din solul acesta binecuvântat, cum nu-l are poate o a doua țară, nu se hrănește singur regatul român. Statele vecine se înfruptă din toate, iar vapoarele pleacă mereu încărcate din falnicul port al Constanței, ducând departe, la Egipt și la Rotterdam, produsele române.

De-un timp încoace mișcarea asta, pe terenul economic și comercial, e mai simțită. În piețele străine valoarea României crește. Capitaliștii străini își oferă cu tot mai mare căldură serviciile lor. Și cauza acestei nouă atenții pentru Regat este deschiderea unei artere aproape necunoscute din bogățiile pământului român: descoperirea petrolului.

Pe toată valea cea mândră a Prahovei, prin câte-va părți ale Moldovei și pe ici colo în Dobrogea, pământul țării românești poartă în sinul său mii de izvoare fecunde de petrol. Și odată aflate, munca a început; în câți-va ani văile liniștite s'au umplut de zgomotul sondajului și al miilor de lucrători și, zilnic, în coloane mari țisnesc rîurile de păcură. Trenuri lungi de marfă duc neîncetat vagoanele cu petrolul român în piețele europene.

Zilele aceste s'a ținut la București un congres, care înseamnă recunoașterea oficială a imensei bogății ce ascund terenurile române. E vorba de congresul petroliștilor. Reprezentanții comerțului și ai industriei de petrol din toată lumea s'au adunat în Capitala României, pentru-ca, cu ochii lor de specialiști, să se convingă de calitatea pământului și de valoarea combustibilului atât de căutat. Și după câte vedem din ziarele și din diversele conferințe ținute de acești specialiști, străinii aceia reci și imparțiali,

oameni de calcul și de comerț, au rămas entuziasmați în fața constărilor făcute. În terenurile petrolifere ei văd o incomparabilă comoară și felicită țara, care le posedă.

Credem și noi că România se poate felicita pentru comorile pământului său. Și cu atât mai ales, că acest pământ în mare parte acum este necunoscut și neexploatat. Abea acum au pornit inginerii români lucrări sistematice de analiză a pământului și a apelor din regat, descoperind continue calități, ici un metal, colo o apă minerală, a căror însemnătate pentru comerț și industrie nu se poate tăgădui.

Noi ne bucurăm când vedem că până și streinii preamăresc pământul român cu tainicile lui izvoare, aducătoare de noroc și vestitoare de un viitor mai bun. Lauda străinilor are să fie de sigur un îndemn și pentru proprietarii aceluia pământ să se gândească la o exploatare sistematică a lui. Și în același timp își vor aduce aminte de a fi în viitor cu mai multă îngrijire și pentru cealaltă parte a solului, pentru partea arabilă, — căci în ziua în care va înceta colosala necotire cu care astăzi se cultivă ogorul în cele mai multe părți, România va intra în rândul celor mai bogate țări din Europa.

Minciuni și intrigi

Presa maghiară a înregistrat în numerele de Duminică o știre mincinoasă și tendențioasă debitată de fișica scrisă românește a dlor Kossuth și Burdia. Iată ce scriu ziarele maghiare:

„Pe vremea alegerilor de deputat un matador național a primit dela ministrul de finanțe de atunci al României frumoasa sumă de 180 mii franci pentru alegeri.

Banii au fost aduși aici, (Ungaria) împărșiți între „conducători“ și unii și-au plătit datoriile private, iar alții i-au folosit pentru alegeri. Avem cunoștință, că alegerea unui singur deputat național a costat 45.000 cor. Așa e apoi ușor să lucrezi fără interes personal și să lupți cu însuflețire, când buzunarele îți sunt umplute de cei din țara românească, când din banii destinați pentru scopuri naționale mulți conducători își plătesc datoriile private, iar poporul, sârmanul popor românesc, se alege din toate cu făgăduințele domnilor cu buzunarele pline și apoi, fanatizat la ură față de poporul maghiar, și cu câte o nefericire ca cea dela Panade.

Dacă preținșii conducători ai popo-

rului românesc, cari singuri prin a lor putere s'au proclamat de conducători, doresc, le putem pune la dispoziție date nerăsturnabile despre suma de 180.000 de franci primită pentru alegerile dietale dela fostul ministru Tache Ionescu și le putem spune și cine și sub ce poziție a primit banii“.

Noi n'avem decât un răspuns scurt de tot: minciuni sfruntate, cari nu sunt vrednice nici chiar să fie desmintite.

De altminteri știm de unde a pornit noua intrigă și ce ținte urmărește. Deocamdată atâta!

Al șaptelea proces. Redactorul nostru responsabil e citat la judecătorul de instrucție pentru a i se lua interogatorul în al șaptelea proces ce s'a pornit împotriva ziarului nostru în vremea scurtă de 8 luni.

E improcesuat articolul „Din țara moșilor“, publicat în numărul 75, din prilejul purtării scandaloase a deputaților Camerei ungare față cu deputatul nostru de dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Trăiască libertatea ungurească!

„Pesimismul nostru“. Intr'o revistă bucureșteană se reproduce întâmpinarea ce ne-a trimis d-l Slavici la articolul „Pesimismul nostru“. Asupra acelei întâmpinări noi nu am mai insistat, căci ne-ar fi fost penibil să ne abatem de la tonul nostru obiectiv. Ni-s'a părut însă curios și contrar practicei ziaristice să vedem revista bucureșteană reproducând întâmpinarea aceasta, fără să fi făcut mai întâi cunoscut articolul nostru. Noi așa am procedat: am publicat mai întâiu scrisorile cu pricina și am arătat numai în urmă fondul lor atât de greșit. În discuții principiare aceasta este singura procedură corectă!

În numărul de astăzi reproducem din eminenta revistă „Luceafărul“ un articol, „Frăție“, în care autorul ajunge la aceleași concluzii la cari am ajuns și noi în articolul „Pesimismul nostru“.

„Informatorii pressei“. Articolul nostru de fond publicat sub titlul de sus în numărul 182 a fost reprodus de multe ziare din România, a fost tradus în întregime de câteva ziare germane dela noi și din Viena, a apărut și într'un ziar francez și englez, — făcându-i-se pretutindeni comentarii puțin măgulitoare pentru biurul de presă al guvernului.

Acest birou de presă instituit pe lângă președinția consiliului de miniștri voind să slăbiască efectul articolului nostru, grăbește

să dea o desmințire. Declarând că în acest articol „atacăm biroul de presă“, vrea să documenteze netemeinicia acuzelor noastre spunând că vestitul căpitan *Iakab*, care a dat la Pánade ordinul să fie măcelăriți românii pacinici — *nici nu există*.

Ei, nu va fi existând căpitanul *Iakab*; poate îl chiamă *Izrael*, sau *Kohn* sau *Karikás*, numele nu importă. Nu importă decât *adevărul* indiscutabil că honvezimea maghiară are un căpitan la a cărui poruncă s'au săvârșit brutalitățile dela Pánade.

Comedia transacțiunii. Guvernele Ungariei și al Austriei se vor întâlni poimâne (11 August n.) în Viena pentru a încheia pe deplin transacțiunea, spre a putea fi prezentată la toamnă corpurilor legiuitoare. Cu cât se apropie mai mult, cu atât se manifestă o nervozitate tot mai mare, și dincolo și — mai ales — dincoace de Leitha. „N. Freie Presse“ din Viena le-a dat Maghiarilor să înțeleagă că transacțiunea nu se va încheia, decât dacă se va tranșa în același timp și chestiunea cvotei și a băncii.

Pe tema acestui *iunctim* s'a pornit o luptă crâncenă de gazete. Suratele coaliționiste din Budapesta fac gură mare și declară energic că în chestiunea cvotei și a băncii Ungaria nu poate ceda, transacțiunea trebuie încheiată independent de aceste două chestiuni, căci dacă nu, va fi rău... kossuthiștii vor fi nevoiți să facă pe voia guvernului austriac.

Mai ciudat e că fac așa zarvă mai ales pe tema cvotei, când știut este (am spus-o noi cu săptămâni înainte) că în chestia aceasta comisia ungară a cedat și a *aprobat proporția veche pe alți zece ani!*

Zgomotul și sceneria asta gazetărească e menită numai pentru ochii lumii. Să vază lumea cum știe guvernul ungar — când e vorba de interese mai înalte — să urle, să amenințe și să se supună... La ce atâta comedie?

Acasă... Cinstita campanie din nou e complexată. Excelențele lor toate s'au întors la Budapesta. Eri seara a sosit miniștrii Wekerle, venind dela moșia sa dela Dános, contele Andrassy „marele“ ministru de interne, venind dela Tiszadob; Günther, urmașul lui Polónyi, care a petrecut vacanțele

în Igló. Darányi Náczi, autorul faimosului proiect de lege despre sclăvia servitorilor, petrece de mai multe zile în capitală, iar Apponyi a sosit azi...

Compania e completă... Comedia veche poate relucepe...

„Agitații“ slovăcești. „Bud. H-p.“ îi înjură pe slovaci și în rândul întâi îl înjură pe deputatul slovac naționalist Milan Hodja, că a îndrăsnit să prezinte în ziarul său alegerea dela Beiuș drept o pildă demnă de-a fi urmată de toți alegătorii naționalităților. Il înjură că a îndrăsnit să anunțe că în fiecare Duminecă se va ține în orașele și comunele mai mari câte o întrunire publică în care se va cere introducerea sufragiului universal; îl înjură că recomandă ziarelor slovăcești să introducă în ziare și o rubrică pentru copii ca și aceștia să aibă ce citi și astfel să nu uite limba mamei lor; îl înjură că i-a îndemnat pe slovacii săi să se organizeze de pe acum pentru alegerile comitatense etc.

Se putea se nu înjura?

† B. P. Hașdeu.

Sâmbătă, la orele 12 și 5 minute a înecat din viață, în Câmpina, după o lungă agonie marele savant român B. P. Hașdeu.

Încă de Vineri seara, toate speranțele fiind pierdute, d-rui Ruban, medicul curant, i-a făcut inhalatii de oxigen.

Inmormântarea va avea loc azi Lună, 9 August n.

În Hașdeu România pierde pe unul dintre marii săi fii, cari au muncit pe ogorul culturii. Ca toți din generația aceea mare care a existat la întemeierea României el a fost un enciclopedist care s'a încercat pe toate tărâmurile.

A fost filolog, istoric, poet, literat și filozof, — și în toate s'a manifestat cu cea înclinațiune spre geniu care i-a caracterizat toată viața și tot caracterul.

Ca istoric a început istoria critică a României. Ca filolog este cunoscut după foarte multe lucrări, dintre cari cea mai însemnată este aceea cuprinsă în primele fascicule ale marelui dicționar al limbei române (Magnum etimologicum). Nici istoria critică, nici acest dicționar nu le-a dus la sfârșit pentru că în

conformitate cu lărgimea concepțiilor sale, a pus aceste lucrări pe baze atât de largi încât câteva vieți de om n'ar fi fost suficiente pentru a le termina.

În literatură Hașdeu a luptat foarte mult, la început redactând reviste în cari a publicat frumoase bucăți în proză și versuri, precum și piese de teatru dintre cari unele, ca Răsvan și Vidra, au intrat în repertoriul nostru clasic. Mai târziu a stat în capul grupului de literați din București care lupta cu „Convorbirile literare“ din Iași.

În filozofie Hașdeu a terminat ca spiritist în care calitate a publicat faimoasa carte Sic cogito. Pe calea aceasta a spiritismului l'a împins mai ales moartea unicei și genialei sale fiice Iulia.

În timpul din urmă Hașdeu trăia retras în castelul ce și l'clădise la Câmpina și care era un fel de templu închinat tot iubitei sale fiice.

Bogdan-Petriceicu Hașdău, istoric și filolog român n. 16 Febr. 1836 în satul Cristinești aproape de Hotin în Basarabia, fiul lui Alexandru-Petriceicu Hășdău. Studiile sale de drept și litere și-le făcu la universitatea din Kharkof, de unde ieși în 1864 licențiat în drept. În 1856, după-ce își făcu armata în Rusia, trecu în Moldova, unde se lăpădă până și de botelul rusesc Tadeu, luându-și numele istoric de Bogdan. La 1857 fu numit membru al tribunalului din Cahul. În 1858 se duse în Iași, unde, numit profesor de istorie, fundează revista săptămânală „România“, al cărei prim număr apără în 1 Ian. 1859. Peste câteva luni însă, „România“ dispăre, dând locul altei reviste săptămânale: „Foaia de istorie română“, tipărită tot cu litere cirilice. Scos din profesorat prin intrige, e chemat la București de către ministrul Odobescu — după recomandarea poetului Alexandri — și i-se dă postul de membru istoric la comisiunea mănăstirilor închinate. Înlăturat din acest post de un alt ministru. Se întoarce la Iași și scoate în 1862 revista științifică și literară: „Din Moldova“, care dela nr. 6 își schimbă numele în: „Lumina“, și apără în 19 numere. În precuvântarea ei se arată ortografia nouă, adoptată de revistă și înlocuirea literelor cirilice cu cele latine. În Lumina se află nuvela satirică: Duca-Mămuca, pentru care a fost dat în judecată, ca atentator la moravurile publice, de către procurorul curții criminale, și în ziua de 3 Iunie 1863 achitat, pierzându-și însă postul de profesor. În 1864 se căsătorii cu d-șoara Faliciu, Româncă dela Roșia-Abrudului, al cărei frate pierise la 1848 în lupta cu Maghiarii, bătăndu-se la Vinț sub steagul lui popa Balint. Unicul fruct al acestei căsătorii fu Iulia. În 1864 publică sub titlul de: Studii critice asupra istoriei române, Luca Stroici, părintele filo-

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

O făgăduință călcată.

— *Legendă indiană de Lafcadio Hearn.* —

— Traducere pentru „Lupta“. —

I.

„Nu mi-e teamă de moarte, zise femeia ce era să moară, n'am decât o singură grijă, — mi-ar plăcea mult să știu cine va ocupa locul meu în această casă, când eu nu voi mai fi?”

— Dragă, îi răspunse soțul întristat, nimeni nu-ți va ocupa locul. N'am să mă mai căsătoresc niciodată, niciodată!”

Cuvintele aceste erau sincere, izvoriau din inimă, căci o iubia pe cea care era să moară.

„Pe cuvântul unui Samurai? întrebă; ea cu un zimbet obosit.

— Pe cuvântul unui Samurai! îi răspunse el, mângâindu-i obrazii istoviți de boală.

— Atunci, dragul meu, îi zise ea, să mă îngropi în grădină. Vrei? Lângă prunii pe

cari i-am sădit împreună în fundul grădinii. De mult voiam să-ți spun această dorință a mea, dar credeam că dacă te vei căsători din nou, nu-ți va plăcea să-mi știi mormântul atât de aproape. Acum mi-ai promis însă că nici o altă femeie nu va ocupa locul meu, — nu mai am prin urmare motive să nu-ți mărturisesc dorința... Atât de mult mi-ar plăcea să fiu îngropată în grădină! Mi se pare că așa auzi în grădină, din vreme în vreme, glasul tău și așa vedea și eu primăvara cum înfloresc florile.

— Va fi precum dorești, o liniști el, dar nu-mi mai vorbi de înmormântare. Nu ești așa bolnavă încât să pierdem orice nădejde.

— Eu nu mai nădăjduiesc nimic, îi răspunse ea. — Știu că am să mor încă astăzi... — Așa, dragă, mă vei îngropa în grădină?

— Da, îi zise el, sub umbra prunilor pe cari i-am sădit împreună. Și am să-ți fac un mormânt frumos.

— Și-mi vei da și un clopoțel?

— Un clopoțel — ?

— Da. Ași dori să-mi pui în sicriu un clopoțel asemenea celor ce le poartă peregrinii budhiști. Imi vei da și un clopoțel?

— Da, și un clopoțel și tot ce dorești.

— Nu mai doresc nimic, îi răspunse ea. Dragă, totdeauna ai avut atâta bunătate pentru mine... Acum mor liniștită.”

Ea închise ochii și muri, ușor pre cum adoarme un copilăș obosit. Era atât de frumoasă cum zăcea moartă, și un zimbet îi lumina fața.

Au îngropat-o în grădină, în umbra prunilor pe cari îi iubise atât de mult. Și i-au pus în sicriu un clopoțel. Deasupra mormântului i-au indicat o piatră frumoasă, cu emblema familiei și inscripția:

„Sorioară mai în vârstă, umbră luminoasă a încăperii cu flori de pruni, tu care trăiești în casa întinsei mări a milosteniei...”

Când trecuse, însă, un an de la moartea soției sale, rudeniile și prietenii începură să-l îndemne să se căsătorească din nou. „Ești încă tânăr, ziceau ei, n'ai copii și ești unicul fecior la părinți. E datoria unui Samurai să se căsătorească. Dacă vei muri

logiei latino-române. În 1865 publică *Trei Ovrei*. În 1866 scoase în București foaia ilustrată și umoristică „*Satirul*“, și studii asupra iudaismului: Talmudul, ca profesiune de credință a poporului israelit; Industria națională și industria străină; Industria ovească față cu principiul concurenței. În 1867 publică *Resvan Vodă*, dramă istorică în 5 acte, în versuri, și ceva mai târziu *Princesa Ruxandra*, dramă în prosă: *Trei crai dela răsărit*, comedie de moravuri, pe lângă o mulțime de poezii ocazionale, istorice, sociale, precum și o traducere în versuri a lui Ovidiu.

Ales deputat la Belgrad, în 1867 intră în politică și în 1869 fundează împreună cu George Missail, foaia politică „*Traian*“ urmată de „*Columna lui Traian*“, foaie bisăptămânală, politico-literară, cu deviza: Naționalism în democrație și democrație în naționalism. Scrise istoria toleranței religioase în România. Publică articole de economie națională, ca: *Ocenele în România*; *Moșiile statului român*; *Satul model*, aplicând pentru întâia-oară principiile științei economice la Țeara-Românească. În timpul acesta *Columna lui Traian* se transformă din foaie politică în foaie literară, și începu publicarea *Istoriei critice a Românilor* din ambele „*Dacii* în secl. XIV., operă de mare însemnătate în care își concentra toate cunoștințele și facultățile sale. Erudițiunea răspândită în ea; descoperirile istorice, cari o luminează la fiecare pas; foarte multele restabiliri de texte; chipul cum se fixează pentru întâia-dată în ea popoarele dunărene antice, cu 4—5000 de ani a. Chr.; mulțimea de legi istorice originale; etimologiile nenumărate ale orașelor și râurilor mari ale țării; dovezile amănunțite, cari alcătuiesc superioritatea pământului românesc, cum era aurul nostru din vechime; mânăstirile vechi și legendele noastre, cercetate cu un lux extraordinar de isvoare; puterea de argumentare și prodigioasa asociație de idei ce se respiră în desfășurarea argumentelor; mulțimea de observații ingenioase, aruncate în cale, și tot atâtea comparații pînă de lumină și răspunsuri la controverse, fac din lucrarea aceasta o lucrare excepțională nu numai în viața lui H., dar chiar în întreaga perioadă a renașterii noastre literare.

Dela istorie trecu la filologie. În 1878, când fu numit profesor de filologie la universitatea din București, dădu la lumină *Cuvinte din Bătrâni*, cuprinzând în vol. I. limba română vorbită între anii 1550—1600, și în al doilea, cărțile populare ale Românilor în secl. XVI, în legătură cu literatura populară nescrisă. În 1881, publică psaltirea românească dela 1577 a diaconului Coresi, cu un studiu bibliografic și un glosar comparativ. În sfârșit în 1886, începu publicarea grandioasei sale lucrări *Etymologicum magnum Romaniae*, care face de asemenea dată în dezvoltarea noastră intelectuală. Atât în istoria sa cât și în *Etymologicum magnum*. H. are marele merit de a ne fi dat, pentru întâia-oară, adevărata concepție a caracterului

românesc, Pe când învățații de mai înainte susțineau, trecând peste adevăruri științifice, că poporul român e în totul și în toate roman, H. dovedi că neamul românesc este un produs etnic ieșit din amestecul feluritelor popoare cu cari el a venit în contact, dar că fondul specific al geniului nostru național este și rămâne roman, atât ca sânge cât și ca limbă.

Moartea lui Iosif Vulcan.

Cu adâncă părere de rău trebuie să înregistrăm moartea veteranului literat Iosif Vulcan, ce ni-o anunță necrologul primit azi: Aurelia Vulcan născ. Popovici cu inimă frântă de durere anunță trecerea la cele eterne a scumpului și neuitatului soț

IOSIF VULCAN

membru Academiei Române, președintele fondului de teatru național român, membrul de onoare al Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român, membrul societății literare „Kisfaludy“, președintele direcțiunii institutului de credit și economii Bihoreana, ș. c. l.

urmată după grele suferințe astăzi la 26 August (8 Septembrie) 1907. dimineața la ora 6 în etate de 66 ani împărtășit cu sfințele taine.

Osămintele scumpului defunct se vor așeza spre odihnă vecinică după ritul bisericii gr. cat. la 28 August (10 Septembrie) ora 10 a. m. în cimitierul orășenesc.

Oradea mare (Nagyvárad) 26 August (8 Septembrie) 1907.

În veci amintirea lui.

*

Vulcan Iosif scriitor rom., n. 19 Martie 1841 în Holod. A studiat liceul în Oradea-mare și dreptul în Budapesta. A fundat revista literară „Familia“ la 1865, care a apărut întâiu la Budapesta și apoi la Oradea-mare. În jurul foii sale a grupat pe cei mai buni poeți români; a mai redactat „Umoristul“, „Gura Satului“ și „Șezătoarea“. A publicat: *Panteonul Român*; *Nuvele*, 3 vol.; *Dela sate* 1 vol.; *romanele*: *Sclavul amorului* 3 vol.; *Ranele*

națiunii 2 vol.; *Barbu Strambu în Europa*, 3 vol. - *Fata popii*, 2 vol.; apoi: *Poesii*, 1 vol.; *Lira mea*, 1 vol. și piese populare: *Ruga dela Chișetău*, *Săi răcie lucie*; comedii: *Alb sau Roșu*, *Chiriașul fugit*, *Mireasă pentru mireasă*, *Soare cu ploaie*, *Gărgăunii dragostei*, și tragedia: *Ștefan-Vodă ce; tânăr*, premiată și jucată la teatrul național din București. A fost inițiatorul și președintele Societății pentru înființarea unui teatru românesc în Transilvania. Academia română l-a ales ca membru corespondent la 1879, iar membru activ la 1891.

ROMÂNIA.

Încă o cinste pentru România

La congresul internațional, ținut zilele acestea la Copenhaga, dl Dimitrie Sturdza, șeful partidului național-liberal, președinte al consiliului de miniștri și ministru de externe a fost proclamat membru de onoare al institutului internațional de statistică.

Această cinste, făcută unuia din cei mai vrednici bărbați ai țării românești care o viață întreagă de cinste și abnegație și-a consacrat treburilor publice și științei, se resfrânge, fără îndoială, asupra țării întregi. Căci orice distincție cinstitoare, cucerită de un român în străinătate, contribuie la sporirea prestigiului României.

Dar cinstea făcută dlui Dimitrie Sturdza, este cu atât mai mare, cu cât până acum numai patru țări din lume se bucură de asemenea distincțiuni, — Franța, Germania, Anglia și Italia.

Ca Români și ca național-liberali suntem mândri de această nouă cinste ce ni s'a făcut cinstindu-se unul din cei mai de seamă bărbați ai țării.

„V. Naț.“

Industria lemnului

În anii 1901 — 1902 erau în România 54 ferăstrae mari și 778 mici, cari întrebuițau 8.115 lucrători.

Dacă la acest număr de ferăstrae se adaugă și atelierele de strungărie, rotărie, sculptură, tapițerie, etc., numărul stabilimentelor mari și mici, în cari se lucrează lemnul, se ridică la 12.794, cu un personal de 26.195 oameni.

Acești lucrători, după naționalitate, sunt

fără copii, cine va aduce daruri strămoșilor și cine se va gândi la ei?”

Și s'a lăsat ademenit de îndemnurile lor și s'a căsătorit din nou. Noua nevastă avea abia 17 ani. Și s'a convins că o poate iubi din inimă, deși mormântul din grădină îi făcea imputări mute.

Fericirea noilor căsătoriți a fost neturburată, până când — șapte zile după cununie, bărbatul a fost chemat la palat, unde ocupațiile l'au reținut și peste noapte. În seara primă când se găsi singură, tânăra nevastă fu cuprinsă de o neliniște străină, de o teamă și presimțire neînțeleasă. Nu putu să doarmă, — în aier plana ceva străin, o greutate tănuită, care premerge furtunelor.

Cătră ciasul boilor, de-odată auzi afară în întunecime sunetul unui clopoțel, — sunetul unui clopoțel de peregrin budhist. Și nu-și putea închipui ce ar avea să caute un peregrin în cartierul Samurailor, pe vreme de noapte. După câteva clipe, sunetul se auzi mai aproape. Pe semne peregrinul venia în spre casă, dar de ce venia prin dost unde nu era drum?... Căni de-odată înce-

pură să latre și să urle sinistru, înspăimântător. Și o groază nespasă o cuprinse.... Sunetul venea fără îndoială din grădină... Încercă să se ridice să cheme o servitoare, dar era ca legată în cătușe și nu putea să miște nici măcar o mână, și nu putea să-și deschiză gura... Sunetul clopoțelului se apropia tot mai mult, tot mai mult — și oh! cum urlau căni!... Apoi de-odată, ca o umbră, o femeie se strecură în camera ei, — deși toate ușile, toate obloanele erau închise — o femeie într'o haină albă de mort, cu un clopoțel în mână. Părul despletit îi curgea valuri pe obrazi și ea se uita din orbitele goale și-i zise cu glas stâns:

„Locul tău nu e în casa aceasta! Tot eu mai sunt stăpână aici... Tu trebuie să te duci numai decăt, și nu-i iertat să descoperi de ce te duci. Dacă îi spui cauza lui, te sfășii în bucăți!“

Și fantoma dispăru. Tânăra femeie leșină și nu-și mai veni în ori decăt dimineața ârziu.

În lumina zilei începu, însă, a se îndoi în realitatea celor văzute și auzite. Groaze

noptii o împrejmuia însă, și acum și n'o lăsa să-i spună nici soțului ei, nici altuia ce văzuse. Era aproape să se convingă ea însăși că visase numai, un vis urât, un vis rău.

Noaptea următoare îi risipi îndoielile. Din nou, tocmai la ora bouului, căni începură să latre și să urle; din nou se auzi clopoțelul, încet și venind dinspre grădină și din nou încercă să se ridice, să strige, — și din nou se strecură în camera ei moarta și-i șuieră:

„Trebuie să te duci, — dar nu-ți este permis să spui de ce te duci. Dacă vei face chiar și numai o aluzie la cauzele pentru cari trebuie să te duci, am să te sfășiu în bucăți...“

De astă-dată fantoma se apropie strâns de patul ei și se plecă de-asupra lui, amenințătoare, îngrozitoare...

(Sfârșitul va urma).

778 la sută români 13.5 străini și 8.7 fără protecție străini.

În fabrica de ferestru, în atelierile de rotărie și în cele pentru construcția căruțelor de lemn, meseriașii români sunt cei mai numeroși.

Cea mai mare parte din stabilimente în cari se lucrează lemnul sau înființat în cursul celor din urmă zece ani.

Capitalul investit în așezăminte ce aparțin marelui industriei a lemnului și a mobilierului era socotit la 14.529.588 lei reprezentând aproape 6 la sută din capitalul de 147.389.000, ei investit în toate stabilimentele industriale din țară.

Valoarea combustibilului întrebuințat în industria lemnului a fost socotită la 54.000 lei.

Frăție.

Un oarecare călător ardelean, întâlnindu-se cu dl N. Iorga în București, a scăpat o vorbă: Noi Ardelenii ne-am încredințat că nu mai avem nimic de așteptat dela România. E o vorbă grea, pe care a spus-o „unul mai mare printre tineri“. O declarație așa de categorică, spusă de unul care se bucură de o trecere aici la noi, nu putea fi trecută cu vederea. Piatra aruncată a tulburat apele publicistice noastre; au început constatările și lămuririle de o parte și de alta. Dl Ion Slavici, într-o scrisoare adresată dlui Iorga, confirmă spusele tânărului, zugrăvind-ne o icoană cât se poate de tristă despre stările din România. Ascultați! Țăranii sunt degenerați și săraci lipiți pământului; pătura boierească e istovită de desfrâu. Cultură economică e un fel de „Raubwirtschaft“. Cultura morală nu există în România; acolo nu e nimic sfânt; omul cum se cade e nesuferit și disprețuit. Religiunea e luată în bătaie de joc de preoții nemernici și arhierii vânduți străinilor. Omul superior nu are nici o valoare dacă nu e sluga vre-unui om puternic sau al unei căldășii politice.

La acest tablou al dlui Slavici, dl Iorga adaugă: „România... va peri în felul cel mai rușinos, sistem leșesc, prin desbinarea socială, prin luxul de sus și prin eroziunea temeliiilor“...

În schimb noi Românii de dincoace suntem prezentați într-o lumină de superioritate în toate. Ni se cere chiar un tutorat moral peste minorii și iresponsabili din țară. „Atenția frățescă“, „ajutorul mutual“ și „solidaritatea militantă“ ce o așteaptă — cei puțini buni și înțelegători din România — dela noi sunt chemate să ajute mântuirea neamului de dincolo, în interesul viitorului nostru al tuturor.

Răspunsul presei dela noi la invitarea asta măgulitoare a fost foarte categoric și limpede: Nu e bine și nu putem să ne amestecăm în lupta politică militantă din țară.

Și nici nu e posibil un amestec asemenea celui solicitat de dl Iorga. D-sa ar vrea amestec în toate chestiunile zilei; ar dori ca presa dela noi să ia parte în hărțelile fără nici o importanță. Și asta nu se poate. Măruntelile lupte zilnice urmăresc scopuri apropiate, egoiste de multe-ori; se nasc din sentimente și ambiții jignite, cari nu ne pot interesa. De aceste sunt pretutindeni, sunt și la noi destule. Și unul care trăește departe de ele nu e în poziție să le judece și prin urmare nu se poate amesteca în vârtejul lor îngust. Sgărieturile aceste se vindecă dela sine, nu e nevoie s'alerte întreaga breaslă sanitară a neamului să le tămăduiască.

Sunt însă chestiuni mari, chestiunile într'adevăr vitale ale neamului românesc întreg, cari nu pot fi întâmpinate cu indiferență. Așa e chestiunea țărănească în România e soarta școlilor dela noi, ca să nu pomenim decât cele mai apropiate și mai importante. La rezolvarea acestora se aș-

teaptă ajutorul și sprijinul tuturor celor ce sunt în stare să-l dea.

În aceste chestiuni avem deci de așteptat o solidaritate. Chiar și tânărul care a stat de vorbă cu dl Iorga și a dat prilej dlui Slavici să scrie constatările pesimiste de mai sus credem, că e de această părere. Declarațiile lui, de altfel, n'au putut isvorî dintr'o judecată mai temeinică și prin urmare nu trebuia să li se dea o importanță mai mare. Omul câte nu spune într'o conversație!...

În chestiunile mari însă nu se admit criticele ușoare, sfaturile grăbite, părerile arbitrare, cum se practică astăzi chiar și la frunzașii neamului. Seriozitatea lor pretind soluții temeinice, cari se razimă pe studii și pe o judecată matură, neîntunecată de artagul patimilor și trufia ambițiilor.

Deceniul acesta pare a fi contrastul celor trecute, când optimiștii și entuziaștii însuflețeau lumea cu virtuțile și puterea de viață a neamului românesc. În cele mai multe părți se deșteptase mândria originii romane și încrederea în sine. Aceasta trezire a conștiinții fără îndoială că a avut și urmări rele. De pildă fanfaronada națională, atmosfera căreia o simțim și astăzi, când se manifestă sub forma negațiunii.

În timpul din urmă predomină un spirit de critică, de nemulțumire, de neîncredere, de plictiseală, de desgust... Casandrela neamului răsăr din fiecare tuță; criticilor, sfătuitorilor și îndrumătorilor le dai bună ziua la fiecare pas. Vei întâlni chiar studenți de liceu cari îți talmăcesc „rostul vremurilor noastre“, dându-și aere de profeți și de judecători. Maimuțăresc și ei pe șefii școlii critice.

E un convoiu de bolnavi închipuți cari se vaetă în numele neamului, fără să caute izvorul tămăduirii.

De unde atâta căinare? Ce s'a întâmplat cu neamul nostru în cei 10 ani din urmă?

Cetitorii pot fi pe pace; nu s'a întâmplat nimic. Toate lucrurile își urmează cursul lor firesc. Glasurile stridente, ce turbură seninătatea păcii, sunt furtunile trecătoare ale unor suflete pesimiste. Să nu-și închipue ai noștri că starea fraților din România e mai rea de cum a fost. Dimpotrivă se poate constata cu ușurință un progres în toate.

Dar atunci ce rost și îndreptățire au tânguirile unor oameni de greutatea dlor Iorga și Slavici? — se vor întreba cei mulți.

Răspunsul nu e tocmai greu.

Tendința oamenilor superiori e de a crea o stare de lucruri, cum numai în închipuirea idealistilor există. Fiind idealisti de temperament — foarte deosebit — într'în luptă cu viața reală și își istovesc toată puterea lor de muncă pentru a-si întrupa visurile. Legile realității nu se potrivesc însă, în toate cu legile închipuirii. În lupta pentru îndreptarea vieții reale, idealistii aproape întotdeauna au parte de desiluzii, desamăgiri și nemulțumiri. Aceste îi fac să generalizeze, să atribuie neizbânda lor răutăților de cari pătimește mediul în care se luptă.

Generalizările nu sunt în toate juste și drepte. Tocmai de aceea nici n'au rezultatul dorit de dânșii. Acest fapt îi supără și-i face să se cufunde tot mai mult în puhoiul incriminărilor. Nesuccesul crește în proporție cu viforul patimilor, cari le întunecă tot mai mult idealurile. Acest sistem de critică socială, ori câtă dreptate ar avea cel ce-l practică, e hotărât greșit.

De aici nu rezultă nici încrucișarea fatalistă a brațelor pe piept, nici tolerarea greșelilor și rătăcirilor, de cari suferă societatea noastră. Îndreptarea o cere tendința spre înaintare, spre perfecționare a sufletului omenesc. Dar operațiunile idealistilor nemulțumiți, trebuiesc înlocuite cu operațiuni reale. Un filozof francez, A Comte, zicea: n'ai înălțurat un sistem greșit numai dărâmandu-l, ci și înlocuindu-l.

Activitatea de îndreptare socială a d-nului Iorga — căci despre d-sa e vorba, — în bună parte se mărginește în a dărâma, în a distruge, în a lovi fără cruțare în instituțiuni, în oameni, fără să propună soluții practice

temeinice și fără să caute a tămădui relele cu seninătatea și liniștea chirurgului social.

D-sa vede ranele, pe cari le văd și alții, le deschide, le taie cruciș și curmeziș — și se înfurie cum nu se îndreaptă societatea din țară în 24 de ciasuri. Aici e greșala d-sale. Pe dl Iorga, fiind un temperament impulsiv, o fire impresionistă, un idealist cu o mentalitate extraordinară, nu e greu să-l ierte chiar și dușmanii.

Dar acest sistem distructiv a creat o întreagă școală. Intelectualii tineri, într'în asistenți în laboratorul d-lui Iorga și s'astern pe critică... Și dacă te iei de vorbă cu ei și-i întrebi: „Ce vreți oameni buni?“ — îți vor răspunde gesticulând nervoși: „Vrem binele! Vrem să scăpăm neamul de mișei, de netrebniți! Săriți-ne într'ajutor!“

Și așa încărău te întorci, dai numai de nemulțumiți războinici. Această atmosferă de critică pripită și necruțătoare demoralizează. Autorii osândelor nu dau exemple de îndreptare, de solidaritate în muncă pozitivă, de frăție înțelegătoare și iertătoare. Toți ar vrea să distrugă, fără să poată pune ceva în loc. Toți sunt nemulțumiți cu soarta țărănimii, de pildă, dar nici unul dintre acești războinici nu prezintă propuneri serioase, concrete, amănunțite cum s'ar putea ajuta țărănimea. (O activitate de critică socială vrednică de imitat e a d-lui A. C. Cuza, care întotdeauna știe să dea soluții serioase.) Așa că dorința de a înlătura relele existente, crează altele noi, sau întesesc pe cele ascunse sub spuză: ura dintre clase, turburarea ordinii sociale și desbinarea elementelor de muncă prin desfrâu patimilor în discuție.

În acest chip nu se rezolvă chestiunile mari ale neamului românesc!

Și noi înzadar suntem chemați într'ajutor la o astfel de luptă distructivă!

Noi fără îndoială că trebuie să arătăm scăderile și neajunsurile stărilor din țară, dar aceasta trebuie să o facem atunci, când cunoaștem pe deplin cauzele cari le-au creat, când ne simțim chemați să spunem un cuvânt așezat și cuminte în chestiunile mari ale neamului. Totdeauna trebuie să fim însă stăpâniți de seninătatea și obiectivitatea frățescă a celui ce vrea și știe face bine.

Aceasta e adevărata frăție ce ni se poate cere.

Cronica externă.

Situația în Maroc.

Tabera noului sultan, Muley Hafi crește din zi în zi, iar Abdul Aziz stă cu mâinile în sân și privește la desvoltarea lucrurilor ca vițelul la poarta nouă. Aderenții îi se împuținează tot mai mult iar el, nu are nici un cuvânt de încurajare pentru cei îndoielnici, nici o rază de nădejde pentru potolirea reșcoalei ațățate de fratele său, ambițiosul Muley Hafid. În aceste momente grele, când îi este primejdut tronul, primejduită țara, Abdul Aziz, ca un adevărat mozzim se aruncă în brațele fatalismului și-și zice: ce va voi Allah! Poate așteaptă ca mântuirea să-i vină dela Francezi, cărora fără îndoială încercătura aceasta le cauzează mare bucurie, pentru că li se oferă prilej să facă odată socotală cum se cade cu Marocul. De aceea guvernul din Pariz a hotărât sporirea armatei din Maroc cu încă o divizie, mai ales din motivul că dușmanii Francezilor se înmulțesc tot mai mult sub steagul lui Muley-Hafid.

O știre sosită din Pariz spune, că sultanul Abdul Aziz s'a decis să părăsească atitudinea de până acum, pregătindu-se pentru o energetică acțiune împotriva fratelui său. Ba se afirmă că azi ori mâne sultanul va merge la Rabat, pentru a-și măsura forțele cu Muley Hafid. Sultanul a dat un strașnic ordin, în care amenință pe ori-cine cu moarte, care ar da și cel mai mic ajutor răsvrătorului Muley Hafid.

Liniște în Casablanca.

Amiralul francez Philibert telegrafiază cu datul de ieri la Paris următoarele: În Casablanca domnește liniște. Tratatările asupra extradării armelor urmează la Mazagan. Europeanii nu sunt îngrijorați.

Negocieri pentru pace?

Din Casablanca se anunță următoarele: Mai multe seminții au cerut încetarea ostilităților pentru a începe negocierile pentru pace. Generalul Drude le-a acordat un termen până la 8 c. pentru capitulare, se crede însă că este numai o manoperă la mijloc pentru a dobândi timp pentru pregătiri mai temeinice pentru luptă.

Convențiunea ruso-japoneză.

Din Tokio se anunță la Petersburg cu datul de ieri: Din cauza ratificării convențiunei cu Rusia azi va avea loc în prezența ministrului o ședință a senatului secret.

Călătoria împăratului Vilhelm la Londra.

Din incidentul călătoriei perechei imperiale germane la Londra, călătorie proiectată pentru sfârșitul lui Novembre, în capitala Angliei se fac pregătiri pentru o recepție grandioasă. Împăratul și împărăteasa va face o vizită și la City în Londra.

Dela conferența de pace din Haag.

Din Haag se anunță următoarele: În ședința plenară de azi a conferenței s'a dat cetire scrisorii dlui președinte de consiliu al României, Dim. Sturza, în care se coprinde propunerea de a înființa la Haag pe cheltuielile tuturor statelor o academie de drept internațională. Scrisoarea această a făcut bună impresie asupra delegaților.

Grecia și bandele din Macedonia.

Correspondentul din Atena al ziarului „Pester Lloyd” a avut o convorbire cu Kallogeropulo, actualul reprezentant al ministerului de externe al Greciei asupra situației din Macedonia.

Convorbirea cuprinde următoarele amănunte:

Ziaristul a întrebat pe ministru:

— S'a vorbit că autoritățile grecești au închis ochii față de bandele cari treceau granița.

Ce a făcut Grecia pentru a nu acredita acest zvon?

— Cordonul nostru militar — a răspuns ministrul — n'a putut împiedeca trecerea bandelor, după cum n'au putut-o face nici soldații turci mult mai numeroși, în cealaltă parte a graniței.

Apoi, afară de drumul pe uscat este și un drum pe mare.

După indicațiile Turcilor chiar, numărul participanților bandelor sosiți din Grecia se ridică la 150, deci 3 la sută din bandele grecești, restul sunt macedoneni!

În Macedonia se judecă de regulă după aparențe. Pot să vă repet ordonanța dată autorităților de graniță pentru împiedecarea trecerii bandelor.

„Veți împiedeca cu orice mijloc trecerea bandelor sau indivizilor bănuși că s'ar asocia bandelor. Ei vor fi imediat prinși și dați autorităților”.

Ofițerii, — spune ministrul — cari au abuzat de concediul lor, vor fi predați autorităților militare după întoarcerea lor.

Listele de concediu sunt acum cercetate cu precizie.

Politica turcească variază însă regulat.

Acum nu se plânge la Sofia de 5 și 6 bande bulgare alcătuite din soldați, ofițeri și subofițeri bulgari, au fost distruse de turci; nu s'a găsit nici în atentatul contra colonelului englez Elliot, o bază pentru in-

tervenții serioase în Bulgaria de unde bandele trec granița bine înarmați după cum s'a și stabilit de către autoritățile turcești.

Crede cineva serios că Bulgarii sunt copiii supuși ai Europei? Istoria ultimilor 10 ani a dovedit contrariul. Dacă Grecii din Macedonia nu întreprind nimic în contra Turcilor, ei au luat armele pentru a se apăra în contra bandelor bulgare.

— Ce va face guvernul dumneavoastră în viitor?

— Va lucra de sigur pentru organizarea noastră puternică militară și acțiunea noastră va urmări progresul, singurul mijloc de a fi stimat.

Increderea în sine e primul pas înainte. Aceasta e părerea mea și am motive să cred că aceeași părere o au și colegii mei.

Banca „Transsylvania”.

De când s'a alcătuit, banca de asigurare „Transsylvania” din Sibiu, a fost ținută de aproape „românească”. Și asta în urma unei șirete apucături a Sașilor dela cărma băncii, care la început au dat loc atât în direcțiune cât și în corpul funcționarilor și câtorva Români.

Numele de „Transsylvania”, apoi mai ales faptul că agenții ce cutreeră satele cu chiu cu vai, au fost și sunt în mare parte Români, care folosesc și corespondență și tipărituri românești — toate au fost potrivite ca necunoscătorii de lucruri să creadă, că banca „Transsylvania” e bancă chiar românească. Și în urmărire și-au ținut de datorință să o sprijinească, să-și facă asigurările acolo atât contra focului, cât și de viață.

Cu cât se înmulțiau însă asigurații români, cu atât sașii găsiu tot mai potrivit timpul să tot scoată pe Români din slujbele conducătoare, și unde numai e vre-o slujbuliță cu venit mai bun, — să o infunde cu un Sas.

Așa a ajuns în locul directorului român Brote, un Sas, în locul membrilor români din direcțiune — alții Sași.

Acum de curând locul ce-l ocupa românul Comșa la cassă, cu toate scrisesele gazetelor noastre, a fost umplut zilele aceste cu un Sas.

Intreagă conducerea e săsească. Toate venitele le au Sașii. Intreagă banca e săsească. Pușinii Români ce mai sunt p'acolo trebuie să stea chitic, — la ordinele Sașilor.

Și cu toate astea mulți Români mai găsești, care și azi să creadă că ei își dau bănișorii de asigurare unei instituții „românești”. Plătesc asigurările și mai scump numai să fie la „Transsylvania”.

Până aci — a fost destul.

Dacă frații Sași nu vreau să știe ce să cade, — să știm noi ce ni-să impune.

Să lămurim cel puțin d'acum înainte, că „Transsylvania” nu e bancă românească, și prin urmărire, ea n'are nici un fel de titlu de a fi mai aproape de punga Românului decât ori-care altă societate de asigurare!

Căci ori avem și la conducere și la venite partea ce ni-să cuvine, în asemănare cu asigurările românești — ori ne chibzuim asigurările așa cum ne place, și nu cum ne-ar îndemna dragostea de a sprijini și noi o instituție, care baremi în parte ar fi românească!

ȘTIRILE ZILEI.

Luni, 9 Septembrie.

Z. Bârsan în Deva. Reprezentația teatrală a dlui Z. Bârsan ce era să se țină în Deva, Miercuri la 12 Septembrie n. s'a amânat din unele cauze neprevăzute pe timp nedeterminat.

— **Mormântul lui Iancu-Încununat.** Învățătorii români din comitatul Hunedori zilele trecute au trebuit să presteze, jurământul impus prin noua lege școlară. În preseara zilei în care aveau să joare, câțiva bravi învățători români, trecând prin Cebea, au depus pe mormântul lui Iancu o mică dar frumoasă cunună de flori naturale, cu panglică tricoloră, care purta inscripția: „Sufletul tău ideal, în sufletul nostru, în vecii Dascălii români!”

— **Nouii școli de stat în Sătmăre.** Văzând dl ministru de culte și instrucțiune publică cât e poporul român din Selagiu „rămas în cultură”, la propunerea inspectorului de școală, a hotărât să înființeze în Selagiu 32 școli de stat.

Mai întâi va pertracta inspectorul cu comunele: Usztató, Leleu, Szeér, Romita, Ţigani, Vașcapău, Recea, Rati, S. Uileac, Bobota, Zozany, Lesmer, Borzás, Hotoan, Acăș Supurul de jos, Unimăt, Dersida, Chegea, Kerszi, Bojanul mare și Supurul de sus. Apoi va veni rândul la: Corni, Corond, Tihău, Coșeni, Sigeth, Hurez, Plesca, Peceiu, Boian, Ceheiu și Santău. Pertractările să vor tocmi de așa ca cu începutul dela 1 Sept. 1908 în tot anul să se înființeze câte 5—6 școli de stat.

Numai cât, durere, nu de cultura poporului român îl doare pe dl ministru, ci de rezistența ce-o opune încercărilor de maghiarizare... Altminteri nu ar umbla să înființeze școli de stat cu limba de propunere maghiară, ci școli românești. . . Vom trece, însă, și peste acest rău de necazuri și vom rămânea cea ce am fost și până acum, români curați, cu dragoste de neam și limbă...

— **Gimnaziul din Câmpulung nu se deschide.** Ziarul „Apărarea națională”, din Cernăuț, vestește în ediție specială că gimnaziul din Câmpulung nu va fi deschis la 1 Septembrie. Guvernul din Viena a hotărât să amâne deschiderea lui pe anul viitor. — Știrea aceasta a produs între Românii din Bucovina o consternare mare, deoarece părinții din districtele învecinate, contând la deschiderea gimnaziului din Câmpulung, au întrelăsat înscrierea copiilor la alte gimnazii. Așa aproape 100 de copii au rămas neînscrisi.

— „Nedreptatea ce i s'a făcut prin aceasta poporului românesc din Bucovina — zice „Ap. naț.” — e cu atât mai grea, cu cât ea s'a făcut numai de dragul câtorva străini, cari nu cunosc și nu vor să cunoască limba românească.”

Deputații români din Bucovina au plecat numai decât cu toții la Viena, pentru a determina guvernul să dispună deschiderea gimnaziului.

— **Progresul** e titlul unui nou ziar săptămânal, social-cultural, ce a început să apară în Oravița, sub direcția d-lui Gheorghe Jianu, la 7 Septembrie n.

În numărul întâiu (tipărit frumușel, în tipografia proprie) ni-se promite că noul ziar va lucra pentru înaintarea culturală, întărirea economică, nizuindu-se a fi o punte între cărturari și țărâtime. Abonamentul: pe an 8 cor., pe 6 luni 4 cor.

Dorim noului luptător izbândă deplină!
— **Greva generală din cauza scumpetei.** Muncitorii de toate breslele au sistat ieri lucrul în Siena (Italia) din cauza marelui scumpetei.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

— **Cununie.** Dl Ioan Pop absolvent de teologie din Lemnii s'a cununat cu dsoara Victoria Vereş din Orman în 8 l. c. Felicităii!

— **Vizita regelui Greciei la Kopenhaga.** Regele George al Greciei a sosit ieri la Kopenhaga. La gară a fost primit de familia regală, regina mamă și împărăteasa mamă a Rusiei.

— **Din milionar călugăr.** Din New-York vine știrea că fratele cunoscutului milionar Thaw al cărui proces criminal produsese atâta de colosală senzație în lume (Thaw ucisese cu un foc de revolver pe seducătorul soției sale), — s'a hotărât să dăruiască averea sa de milioane săracilor iar el se va duce în Siria pentru a se face misionar.

— **Almanachul societății academice române „Petru Maior“** costă în loc de 4 cor. numai una coroană plus 30 bani porto postal pentru trimiterea francată.

— **Iom—Kippur.** Maghiarii de legea mozaică au azi anul nou: Iom—Kippur. Cu ziua de azi, care după calendarul jidovesc este ziua a zecea a luni Tişri, lumea evrească scrie 5668 dela facerea lumii!

Din cauza acestei sărbători capitala are un aspect de tot nocturn, căci toate prăvăliile din străzile de frunte sunt închise, afară de câte una ici-colea care este creștină și care abia se poate zări printre boltele compatrioților noștri israeliți. Sunt ca niște oaze în mijlocul Saharei. De fapt te cuprinde o adevărată sete din cauza oboselei până să găsești o boltă pentru a putea cumpăra țigări, țigărețe ș. a. Cu un cuvânt sărbătorile evrești sunt într'un oraș cu o populație de câteva sute de mii de mozaici, o adevărată plagă pe bietul creștin, care în lipsa de o hărnicie cel puțin pe jumătate atâta, n'are curajul, ori îi lipsește spiritul de întreprindere pentru îmbrățișarea comerțului și industriei cu aceeași râvnă și dor de a stăpâni. Din acest punct de vedere deci venirea sărbătorilor israeliților plătesc cât o grevă generală a muncitorilor, pentru că și într'un caz și în celalalt ești expus la o adevărată mizerie.

Nu este fără de nici un interes a aminti, că pe azi era proiectată ședința consiliului orașănesc, dar din considerare față de membrii izraeliti ai acestei corporațiuni, s'a amânat pentru altădată. Nime nu poate avea nimica încontra, ba așa e bine să se respecte fiecare confesiune, dar sunt oare birocrății noștri tot așa de consecvenți și atunci când e vorba de sărbătorile altor confesii?

Ni se pare că nu. Judecătoriile de pildă nu iau calendarul în mână să caute pe ce zi cade pertractarea cutărui Român, fixată pe câte-o zi de sărbătoare românească.

Nici Măria sa dl fisolgăbirău nu caută pe ce zi a citat la sine pe câte un necăjit, și nici notarul străin de legea Românului, și nici alte autorități administrative și judiciare. Pentru-ce? Pentrucă Românul trădător de patrie nu merită atâta atențiune câtă îi se dă Kabalului jupuitor, dar patriotic. Veni-va timpul când stăpânitorii noștri de astăzi vor ajunge să plângă și să se tânguiască amar la „răul Vavilonului“.

— **Epidemia de vărsat în Viena.** Nainte-va cu vre-o două săptămâni s'au arătat câtă cazuri sporadice de îmbolnăvire de vărsat, și de atunci până azi, în butul tuturor măsurilor pe prevenire, boala nu numai că n'a putut fi învinsă, dar ea s'a răspândit mereu, așa că a devenit o înspăimântătoare epidemie. În vederea primejdiei autoritățile orașului au luat măsuri pentru oprirea ori cărei petreceri, concert, producțiuni, unde în urma concursului mai multor persoane, molipsirei i-s'ar pregăti un teren prielnic pentru răspândirea epidemiei. În oraș populația este cuprinsă de serioase îngrijiri, și de aceea toți fără considerare la sex ori etate se altoiesc.

În curs de cinci zile au fost revaccinate mai mult de 106.000 persoane. Zilele trecute se vestise că chiar și Majestatea Sa se va revaccina, și că în scopul acesta se va procura din străinătate materie stătută, care nu

are inconveniente prea mari ca materia proaspătă.

— **Foc.** În comuna Vălani de lângă Beiuș s'a aprins în 3 Septembrie seara, șura economului Miron Boța (Goje), din șură s'a aprins și casa, precum și colnița și casa fratelui său Solomon Boța. Fiindcă nu era apă în sat, căci fântănele erau secate, afară de cele din vale, mai îndepărtate, satul era primejduit ca să ardă de tot. Oamenii au avut mare noroc cu soldații dela regimentul 33 din Arad, cari erau duși la manevre prin părțile Beiușului și erau incartirite, câteva companii în Vălani. Bravii soldați, înșiși Români, îndemnați și de ofițerii printre cari de asemenea sunt și câțiva Români au rupt gardurile și au localizat focul. Fraților Miron și Solomon Boța li-au ars tot ce au avut, grâne, haine, cotețe, fiind și casele și celalalte clădiri din lemn și acoperite cu paie.

O alegere de preot. Suntem rugați să publicăm următoarele:

„Pe lângă cele mai mari abuzuri s'a ales în Părău (tractul Făgăraș) Cornel Popp cu o majoritate de tot neînsemnată. Scaunul protopresbiteral — conștiu de demnitatea sa — a anulat însă această alegere, dar de la Excelența Sa nu ni-se dă nici o nădejde de a ne putea mângăia. Este din cale afară mahnit sufletul nostru pentru aceasta. Noi însă, ca fii buni ai bisericii nu depășim calea legală, dar rugăm și în modul acesta Ven. Consistor să nu se lase sedus de informațiunile neadevărate ale celor ce nu ne cunoșc și mai ales ale părintelui Popița și dacă Excelența Sa prin promisiuni de multe feluri până acuma indirect a făcut multă vrajbă între noi, îl rugăm să țină dreptatea, neîntărind o alegere săvârșită cu abuzuri dovedite și până acum. Altcum noi vom mărturisi nedreptățile și nu vom cruța pe nimeni. Noi credem, că constituția marelui Șaguna nu poate fi jucărie în mâna nimănuia, fie acela chiar capul bisericii. — Așteptăm dreptate de la cei, cari sunt puși să păzească“.

„Un econom“

— **Izgonirea indienilor din America.** Mari demonstrații, urmate de încercări, au avut loc în Washington contralucrătorilor indieni. Se știe că acești lucrători imigrează în America în număr din ce în ce mai mare.

În Bellingham ei erau foarte mulți și găsiseră acolo de lucru. În potru lor s'a pornit însă de câțva timp o campanie foarte energetică din partea lucrătorilor americani, cari s'au și organizat într'o ligă anti-asiatică.

Mercuri seara o mulțime imensă străbătoa străzile vociferind. „Goniți pe indieni“. Mulțimea a atacat pe lucrătorii indieni, răbind pe mulți, ei intra în casele lucrătorilor, în timpul nopții, punându-i pe fugă.

Turburările au durat până în zorii zilei. 400 de lucrători indieni fără mijloace sunt sub protecția poliției; 750 s'au reușit în Canada.

— **Moartea lui Sully Prudhomme.** Cunoscutul poet premiat cu premiul Nobel 1895, Sully Prudhomme, a încetat din viață Sâmbătă noaptea în castelul său din Chatelet.

Sully Prudhomme era în etate de 68 ani era paralizat și trăia retras.

— **Anunț.** Cursurile „Școlii pentru economie și industria de casă“, susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, se încep la 15 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălatal și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut.

Informațiuni se pot primi dela domnișoara Alexandrina Teranu, Sibiiu, Strada Baer nr. 1.

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Concert „doinic“ în Câmpeni.

Prin tinărul Ganea, literatura muzicală va câștiga o putere, o forță, care s'a dedicat la cultivarea celei mai alese părți a literaturii muzicale, care cu toate acestea e puțin tratată: *doina*.

Imi vine a crede, că soartea nu de tot mulțumitoare i-a deschis calea spre ea, dar și siguranța succesului. Publicul român nu primește cu așa drag o operă artistică, primește însă doina, căci e ruptă din sufletul său:

Și toate plâng cu tine
Și toate te 'nțeleg
Că 'n versul tău cel jalnic
Vorbește-un neam întreg“.

(Coșbuc).

Il văd pre Ganea ca pre unul, ce știe și simte ce va să zică muzică, tinăr, care ne promite mult, care a apucat pe calea perfecțiunii în ce privește musica. Și laud faptul, că ni-se prezintă cu un program compus aproape tot din doine, — ce rar se aud — dar spre a putea fi primit cu o căldură și mai mare, i-aș recomanda să-și ia de obiect al compozițiilor sale în primul rând doinele, al căror cuprins e mai cunoscut, ba chiar și melodia, apoi va trece la alte compoziții, strict luat proprii, cași de cari găsim în programul executat. Prin faptul acesta cred, c'ar fi exclusă posibilitatea ca unele compoziții să aibă puncte de asemănare cu compoziții străine, cum ni s'a părut de ex. că are piesa „Luceafărul sării“ cu „Viața Țiganilor“ (autorul nu îmi vine în minte). Mersul e același.

Dela Ganea ca conducător de cor se așteaptă mai mult. Nu ca imputare, ci ca observare binevoitoare să ia, când îi spun, că până la începerea corului publicul e plictisit prin faptul, că după ridicarea cortinei face un adevărat târg cu tonurile până-ce fiecare voce ajunge să și-l aibă. Disciplina pare a lipsi.

Concertul „doinic“ aranjat de dl Ganea cu tinerimea din Câmpeni a reușit binișor și dacă toate vocile ar fi fost ca soprana și corul ar fi corăspuns pe deplin. Au fost unele puncte prea strigate. Nuansări încă puteau fi mai multe și pronunțate. S'au putut auzi părți întregi fals executate. Timbrul nesiguranței încă a eșit la iveală în toată forma. Se înțelege erorile acestea au fost la începutul programului, iar spre fine tot mai bine, ba pot zice foarte bine. Trebuie să amintesc, că corurile bărbătești au reușit cu mult mai bine decât cele mixte. Cauza se explică de sine...!

Încât privește soliștii: Orlea a cântat bine. Mi-a plăcut cântarea Doamnei Silvia M. (cu toate că era cu un semiton între solistă și acompaniatorul Tiut), iar farmecul doinei l-am înțeles din „Doina din țara moșului“ cântată de Dna Marița Ciura. Dl Corches L. cântă bine, prezentarea însă i-a fost insuficientă.

Dsoara Letiția Corcheș a declamat foarte drăguț, iar dl Nicola, — dacă aș ști că e identic cu Nicola, cel ce s'a înecat cu un toast, când cu comitele suprem (nr. 177 al Luptei) aș zice că s'a înecat cu declamarea — nu s'a dimis a declama satira a III. a lui Eminescu anunțată în program.

S'a încins apoi dansul. Iți era drag să vezi cu cât foc se juca Țarina, jocul special al Muntenilor. Intraseră în rând și bătrânii satului, ba și câte un părinte. Au mărit farmecul petrecerii și coconițele, cari au aflat de bine a se prezenta în costume săliștenești și din alte ținuturi.

Ca să pot prezenta fidel sentimentele produse sub impresia petrecerii din seara de 1 Septembrie, ar trebui să mă transpun în lumea poveștilor, să vorbesc de o Leană... Nu voi continua ca să nu deștept părerea de rău în cei ce n'au luat parte.

Rezultatul moral cât și material a fost mulțumitor. Public a fost cât se poate de mult, dar s'a și depărtat cât se poate de mult!

Un oasp.

Partea științifică literară.

Despre somnambulism

—De B. P. Hasdeu *)—

Fiind la ordinea zilei chestia somnambulismului, reproducem aci din *Sic cogito* al dlui B. P. Hasdeu, cele ce urmează:

Somnambulul, cel „lunatec“, după cum se zice mai obișnuit, se scoală din așternut, ese din odaie, străbate afară, se urcă pe casă, fie ea oricât de înaltă și se plimbă liniștit și fără nici o sfieală pe întunec, pe marginea acoperișului, acolo unde la lumina zilei, necum noaptea, n'ar cuteza să pășească un pompier.

În această primejdioasă plimbare, somnambulul poate fi cu ochii închiși sau cu ochii deschiși, — tot una: chiar când îi are deschiși, totuși ei sunt sticloși și fără viață, fără nici o clipeală, pierduți în așintire, astfel că, orice s'ar pretinde, el vede, vede minunat de bine tot ce-i trebuie să vadă, dar vede nu cu ochii trupului, ci cu altceva.

Până și picioarele somnambulului nu se mișcă așa ca, în stare de veghere ci mai mult se alunecă într'un chip de tot ciudat, în cât s'ar putea zice că în lăuntru lor este un resort care le împinge să se ridice de pe pământ și să sboare, dar greutatea trupului le împiedică. Acelaș automatism în mișcarea mânilor.

Și tocmai de aceea în somnambulism, desmărginirea fiind îngreuiată, lipsește acel element de fericire prin care se caracterizează visul cel ordinar: somnambulul suferă.

Între somn și între somnambulism sunt unele stări mijlocii: nici tocmai somn, nici tocmai somnambulism.

În loc de a umbla, bunăoară, somnambulul muzicant stă pe loc și cântă din vioară, iar somnambulul literat se așează la masă și scrie. Nu umblarea deci, nu „ambulismul“ este ceva caracteristic în somnambulism ci aceea desmărginire împedecată a sufletului, băgați bine de seamă: împedecată.

Și o dovadă despre aceasta este somnambulismul cel artificial, așa numitul „magnetism“, „braidism“, „ipnotism“, când așa și când altmintrelea după cum le place doftorilor, dar în temeiul unu și acelaș lucru.

Somnambulismul provocat, ca și somnul cel meșteșugit prin hașis sau prin cloroform mărește caracterele fenomenului celui firesc, și — mulțumită unei asemenea măririi — aceste caractere se văd mai clar, se despică mai lămurit, se amănunțesc ca printr'un fel de microscop. Somnul artificial, hașisismul și cloroformismul mai ales împing desmărginirea sufletului atât de departe, încât el se face aproape cu desăvârșire străin trupului simțindu-se fericit chiar în momentul în care lucrează fără milă asupra cărnei briceagul chirurgului. Somnambulismul cel artificial dimpotrivă oprește desmărginirea atât de mult, încât sufletul, dimpreună cu trupul devine o jucărie în voia magnetizorului, ceea-ce n'ar putea să fie dacă somnambulismul prin însuși firea sa diferită în această privință de firea somnului, n'ar fi o desmărginire supusă la împedecare.

Odată stăpân pe întreaga ființă a somnambulului, magnetizorul este pus în stare de a-l suci în toate chipurile, de a face din el tot ce-i place, tot ce se cere, adică pentru-ca să-l poată studia mai sigur, mai îndemânatic, mai științific. Nu mai este un om, ci un rob, un „jumătate suflet“ după vorbele bătrânului Omer. Și în acest rob ce se observă oare?

În scrierea de față ca și în tot ce am scris vre-o dată, eu nu mă tem cătu-i negru sub unghie de a supăra cât de tare pe cutare sau pe cutare cu șapte stele în frunte; mă tem însă foarte mult de un singur lucru și anume ca nu cumva să se crează că în cercetările mele m'am întemeiat cu ușurință pe niște izvoare îndoioase. Despre somnambulism s'a scris vre-o cincizeci de ani o mulțime de minunății, printre cari se va fi strecurat și nu putea să nu se strecoare, o seamă de de fapte mai mult sau mai puțin bănuite. A cerne neghină din

*) Din volumul «Sic cogito».

grâu în cele scrise de Eschenmayer, de Kerner, D. Potet-Cahagnet etc., e cam anevoie. Mă voiui călăuzi prin urmare, numai și numai de acele cărți, a căror autoritate este adevărită într'un glas de toți învățații cei ziși oficiali, chiar de pozitivității cei cu puricele lui Descartes și cu penițele lui Alfred Maury.

Între aceste puține cărți, unul din locurile cele mai de frunte îl ține, fără îndoială: „Etude scientifique sur le somnambulisme, Paris 1880“ de doctorul Despine, cu care voi merge dară mână în mână în cele ce urmează mai jos.

După această paranteză privitoare la metodă, mă întorc acum la întrebarea: în omul devenit rob al ipnotizorului, ce se observă oare?

Sub numele sforăitor de „hyperesthesie“, — ce de mai nume sforăitoare de soiul acesta nu croește Medicina pentru tot felul de fenomene pe cari nu le prea înțelege! —, sub numele de „hyperesthesie“ se descrie la somnambuli o „ascuțime supra-trupească a simțurilor, mai ales a văzului și a auzului.

Somnambulul aude la o foarte mare depărtare cea ce abia se șoptește către el și pe cei ce vin la dânsul îi recunoaște după pașii lor pe scară sau în stradă, pe când acei pași nu se resfrâng încă de loc în urechile trupest ale altora. El vede printr'o scândură, citește într'o carte acoperită, ne spune ceasul și minutul după un ceasornic închis într'o cutie, descrie figura și descifrează vâleatul pe o monetă ascunsă într'o pungă.

Întru cât timp somnambulul le face toate acestea cu fața întoarsă spre cea scândură spre cea carte, spre cea cutie, sau spre cea pungă, Toma-necredinciosul mai poate încă să bănuiască că este un neam de vedere curat trupească, de și ea se petrece cu ochii închiși: fineță a ploapelor! extra-sensibilitate a retinei! idiosincrasie organică! etc. etc. Dar vine un moment când „etcetera“ nu ajunge și când până și Toma-necredinciosul nu mai știe ce să zică mulțumindu-se atunci a născoci după obicei vre-un termen tehnic, prin care vrea să ne înșele: transpozițiunea simțurilor.

În ce oare se cuprinde această nostimă „transposition des sens?“ Se cuprinde în aceia că somnambulul aude sau vede printr'o parte a trupului pe unde nu sunt nici ochi, nici urechi, adică pe unde nu se află nici un organ trupesc al văzului sau al auzului.

Dar ce fel de „transpozițiune“ să fie aceia de vreme ce ochii și urechile nu se „transpun“, rămânând întregi fără clintire la locul lor?

Doctorul Despine a urmărit fenomenul la mai multe somnambule, dintre care una vedea, auzea și mirosea prin degetele de la mâni și de la picioare.

La o altă somnambulă numită Eugenia doctorul Despine i-a învălit capul cu o cârpă neagră, apoi i-a pus sub picioare un petec de hârtie pe care a scris această frașă destul de lungă și destul de întortochiată, adică destul de medicală: „Si la guérison des malades était en raison directe de l'intéret qu'elles inspirent, la votre serait aussi prompte que la pensée“; ei bine, Eugenia a mișcat cu piciorul petecul până l'a așezat bine sub talpă, la locul unde ea avea o mică pată roșie și prin acea pată roșie ca și când ar fi fost acolo un ochi foarte ager, dânsa a cetit din cuvânt în cuvânt și a produs întreaga frașă.

— Cum vezi d-ta? întrebă doctorul pe una din somnambulele sale.

— Organul văzului par'că s'ar pogori, răspunse ea, mi se pare că e un fluid: „C'est comme si l'organe de la vue descendait, il me semble que c'est un fluid“.

Nici poate să fie alt-ceva de cât un fluid, imponderabil, un imponderabil care vede, care aude, care miroase, care simte, care este un organism deosebit de organismul cel ponderabil de organismul cel nefluidic al trupului pământesc.

Nefiind nici o „transpozițiune a simțurilor celor trupesti, cari nu se pot transpune

fără a se transpune tot de odată organele cele proprii fie-căruia din ele, este o desmărginire a organismului celui fluidic, mișcându-și el cu o neînchipuită repeziciune toate moleculele unele peste altele, de oarece este fluidic.

Somnambula doctorului Despine își dedea seama ea însăși de acel organism fluidic, acelaș pe care Schopenhauer îl numia „organ al visului“ acelaș căruia Hellembach (Geburt und Tod. 89), i-a zis „Meta organism“ acelaș pe cari alții — mai de mult sau mai de curând — îl botează bine-rău cu tot felul de epitețe. Nouă cel puțin deocamdată, nu ne pasă de nici un nume. Numele fie cum va fi, lucrul în sine este organism al sufletului, cu organism fluidic imponderabil, neatârnat de celulele encefalice, de care dânsul se slujește ca de o simplă unealtă specialistă în stare de mărginire trupească, pe când în stare de desmărginire, el poate să-și specializeze tot atât de practic buricul, degetele, ba până și acea mică pată roșie de pe talpa somnambulei Eugenia, de unde până la creier e hăt departe.

Ceva comun tuturor fenomenelor somnambulismului este uitarea. Dar să ne înțelegem bine asupra vorbei. Ceea ce se chiamă aci uitarea, după cum ne vom încredința îndată, tocmai e memorie la culme.

În momentul în care se deșteaptă uită tot cu desăvârșire, tot ce făcuse el în stare de adormire; lăsați-l să adoarmă iarăși, și iată-l că, în intervalul visului somnabulic, el își aduce aminte de tot, cu desăvârșire, tot ce făcuse în toate stările sale anterioare, în cele de adormire ca și în cele de veghere în specie, el și le aduce aminte mai limpede, mai sigur de cum le știa atunci când veghia.

Acest fapt îl constată ori câți au scris vre o dată despre somnambulism, fie somnambulism firesc, fie cel meșteșugit sau ipnotic. „Cel ipnotizat“ — zice profesorul Beaunis (Le somnambulisme, 2—117) își amintește nu numai cele petrecute în somnul ipnotic, ci încă tot ce s'a petrecut atât în starea de veghere precum și în somnul obișnuit, bună-oară visele sale, „ba chiar, amintirea celor petrecute în traiul obișnuit este la dânsul atunci mai exactă și precisă“.

Dacă e dară uitare din punctul de vedere trupesc, din punctul de vedere al sufletului celui desmărgenit din trup este, din potrivă o memorie uriașă; o memorie care îmbrățișează nu numai cele trăite în două stări analoge, adică veghere și veghere sau somn și somn, ci îmbrățișează cu o minunată amănunțime toate stările, fie ele ori cât de neînsemnate. Și dacă sufletul, desmărginindu-se din trupul cel pământesc pe o clipă și într'o mică parte, capătă totuși o asemenea memorie a vieții sale din trecut, apoi cu cât mai întinsă și mai puternică trebuie să fie această memorie când desmărginirea sufletului se îndeplinește prin moartea trupului, adică atunci când rămâne pe deplin neatârnat organismul și fluidic imponderabil.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

Ivan Turghenieff.

(39)

Cu bărbia proptită în pumni își arată turtura fața rotundă în care buzele mici înfoiate, roșii ca cireșa și alunițele de pe obraji și de-asupra sprâncenelor îi dădeau o expresie particulară de bunătate naivă. Cu ochii țintiți asupra odorului ei suspina necontentit. O muncea gândul să afle pe câtă vreme a venit, dar nu se încumeta să-l întrebe. „Dacă mi-ar răspunde, că numai pe două zile!“ își zicea în gândul ei și inima-i svâcnea de spaimă. După friptură Vassili Ivanovici dispăru pe o clipă, dar numai decât răsări iar, în mână cu o butelie de șampanie, pe care o destupase.

„De și trăim într'un ținut ca și în pusturi, tot mai avem cu ce să ne veselim în zile mari“.

Umplu trei pahare mari și unul mic, închină în sănătatea dragilor oaspeți deșertă într-o dușcă paharul, ca la oaste și sili pe Arina Vlassievna să golească și ea paharul cel mic, până într'un strop. Când ajunseră la dulceturi, Arcadis care nu putea suferii felurile pregătite cu zahăr, ținu totuș să guste din trei soiuri de dulceață, cu atât mai vârtos că Bazaroff nu pofti din ele din capul locului, și își aprinse o țigară. La capăt aduseră ceaiul cu smântână, servit cu pișcote și unt, apoi Vassili Ivanovici conduse pe țoti în grădină ca să se bucure de frumuseța zilei. Trecând pe lângă o laviță șopti lui Arcadi în ureche:

„Pe locul acesta viu cu drag să filozofez privind la asfințirea soarelui, — cum se cuvine unui sihastru. Colo mai departe a rășădit arbori ce-i erau dragi lui Horațiu”.

„Ce fel de arbori?” întrebă aspru Bazaroff.

„Poi... salcâmi, pare-mi-se”.

Pe Bazaroff îl lovi căscatul.

„Călătorii noștri s'ar arunca bucuroși în brațele lui Morfeu” grăi Vasili Ivanovici.

„Care va să zică e timpul culcatului — zise Bazaroff — Primesc. Haidem”.

Poftind noapte bună la mumă-sa, o sărută pe frunte. Imbrățișându-l ea îi făcu de trei ori semnul crucii după spate. Vasili Ivanovici conduse pe Arcadis în chilia lui și îl lăsă singur poftindu-i „odihna dulce, de care avuse și el parte la vârsta aceasta fericită”. Avea, Arcadis dormi foarte bine în chilia sa. Se răspândeau în ea mirodenii de bărduală proaspătă și doi greeri tupilați după cămin țiruiau legănându-se în somn. Bassili Ivanovici trecu din chilia lui Arcadis în cabinetul său și sezând la căpășaiul fiului său, va să zică pe canapea prinse a povesti, dar Bazaroff îndată-i dete drumul spunând că-l apasă somnul. Totuși nu închise un ochiu toată noaptea. Își aieptă privirea ursuză prin bezna odăii. Amintirile copilăriei le făcu de mult uitate, dar tristele impresii de eri îl ingenuncheau. Arina Vlassionna se ruga cucernic înaintea icoanelor apoi rămase vreme îndelungată singură cu tufișușca care sta înfiptă în fața stăpânei sale, și căutând la ea cu ochiul ei chior, îi destăinuia mare mintune, cu glasul adânc, o droaie de semne și de bănueli despre Eugen Vassilievici. Bucuria, vinul, înădușeala într'atâta sguđuiră creerii Arinei Vlassievna, încât o cuprinseseră aniețeli. Soțul ei voia să stea de povești cu ea, dar curând își puse pofta în cui și se duse făcând cu mâna un gest de resignare.

Arina Vlassievna era un tip adevărat a boerimeii mici din lumea veche. Păcat că n'a văzut lumina zilei cu două sute de ani înainte, pe vremea ducilor de Moscova. Înținată când se înduioșă, evlaviosă până dincolo, credea în tot felul de proorocii și păcălii, în zodii, în bobi, în visuri, credea șalomonarilor în duri curate și necurate, din casă și din pădure, în întâlniri cobitoare, în diochi, în descânțece și leacuri băbești, în puterea sării puse pe sfântul altar, în Joia mare, în apropierea sfârșitului lumii, credea că dacă luminile nu se vor stinge la liturghia din miezul nopții, roada de hrișcă va fi mănoasă, și că bureții nu se mai desvoltă din clipa ce s'a oprit o privire de om pe ei, credea că diavolul stă mai bucuroși în locuri mlăștinoase, și că țoti ovreii au un benghi de sânge pe piept; se temea de șoareci, de broaște, de zgâții, de vrăbiete, de lipitori, de tunet, de apă rece, de vânturi rele, de cai, de țapi, de oameni roșcovani și de pisici negre, greluși și câinii îi socotea de bidigăni spurcate, nu mânca carne de vițel, nici de porumb, nici rac, nici sparanghel, nici caș, nici napi turcești, nici epure nici lebeniță (fiindcă aceasta se aseamănă cu capul tăiat al lui Ioan Botezătorul) și numai gândul la stridie o făcea să-i treacă fiori de ghiață în tot trupul. Ii plăceau bucatele bune și ținea aspru ajunurile; dormea zece ore la zi, și nu se culca toată noaptea dacă Vassili Ivanovici se plângea de cap. Singura carte, ce o cetise era *Alexis sau cocioaba din codru*. Nu scria mai mult de două trei scri-

sori la an, și se pricepea de minune la dulceturi și conserve, de și nu era chip să pună ea mâna pe lucru, și nu se prea urnea din loc.

Arina Vlassievna era de-almintrea foarte bună la inimă, și chiar isteafă, numai e vorbă. Ea știa că sunt rânduiți pe fața pământului oameni cărora li-e dat să poruncească. aceștea-s stăpânii, și un norod care să asculte, vezi de aceia nu avea nimic de răspuns la slugărnicia supușilor și la plocoanele lor până 'n țernă, dar le purta multă tragere de inimă, nu lăsa să treacă vreun cerșitor pe dinaintea ei, fără să-l miluiască o pomană și nu vorbea pe nimeni de rău, de și nu era chiar ura clevetele. În tinerețe avusese și ea obrăjori frumoși, știa să-ți tragă niște geambarale la clavier, și ciotrica franțuzește. Ei dar în lungile călătorii ale bărbatului ei, cu care nu din voe liberă se însoțise, s'a îngărășat și a uitat muzica și franțuzeasca. Adora ca pe un sfânt pe fiul ei, dar îl temea din cale afară. Vassili Ivanovici vedea de treburile pământului, și ea nu-l stânjeni nici cât de cât în dreptul acesta. Suspina din adânc, își făcea vânt cu bazmaua, și ridica sprâncenile de frică dacă bătrânul ei soț prinse a-i spune despre reformele ce e hotărât a le realiza, și despre planurile sale proprii. N'avea încredere, aștepta pururea să se pomenească cu o uare nenorocire în spate și începu să plângă îndată ce-și aducea aminte de vreo obidă..... Femeile de tagma acestea încep a se răi. Știe domnul, dacă trebuie să ne bucurăm ori să ne pară rău.

* * *

Abea sculat, Arcadis dete să deschidă fe-reastra. Ceea ce îl izbi în ochi mai iute fu Vassili Ivanovici îmbrăcat într'un halat tătăresc, cu o bazma în formă de brâu la mijloc, lucrând între straturile de zarzavaturi. Oblicind pe tinerul său oaspe se propti în hârleț și-i strigă:

Va urma

Economie.

Congresul viticultorilor ungari la Cinci-Biserici. Reuniunea economiilor viticultori a convocat pe zilele de 20, 21 și 22 c. al IV. congres regnicolar al viticultorilor la Cinci-Biserici un program bogat și bine întocmit.

Impotriva boalei de splină. Ministrul de agricultură a lansat către țoti vice-comiții din țară un ordin, în care le impune să îndrepte atențiunea subalternilor lor asupra primejdiei antraxului, care bântue acum în țară. În ordin se spune ca poporul de rând să fie luminat în privința primejdiei ce rezultă din belirea animalelor și consumarea cărnei de vite bolnave și că orice contravenire a legei în privința asta involvă pedepse severe.

Bursa cerealelor din Budapesta. În prima jumătate a săptămânei trecute timpul a fost în partea cea mai mare uscat, după care a urmat schimbarea bruscă a temperaturii revărsându-se peste întreaga țară o ploaie binefăcătoare. Lucrul de câmp urmează cu mare zor pretutindeni. Față de recolta porumbului și a cartofilor se manifestă o îndestulare generală.

Timpul pretutindeni în Europa este ploios. Prețul grâului s'a urcat în piețele cerealelor în străinătate. Prețul cel mai mare l'a avut grâul la Bodi unde grâul s'a vândut cu 1 cor. 69 bani mai scump de fiecare majă metrică. Urcarea prețurilor cerealelor pretutindeni în Germania se atribuie timpului ploios. În Anglia grâul s'a scumpit cu 40 bani de majă metrică.

În Franția s'a scumpit grâul cu 90 bani. În România, Bulgaria, Serbia și Rusia prețurile au fost neschimbate.

În capitală vânzarea cerealelor în prima zi a săptămânei trecute a fost slabă. Morile în urma cumpărării slabe de făină au cumpărat grâul pentru prețuri neschimbate.

În cursul săptămânei trecute în capitală s'au vândut peste tot 127.896 m. metrice de grâu, 17.245 ni. m. secară, 21.393 măji m.

orz, 23.679 m. m. ovăs, 15.573 m. m. porumb, 82.933 m. m. de făină, 19.981 m. m. țărăță și 3132 m. m. de rapiță.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 635.—
„ „ ung. a.	— 741.—
„ băncei de escompt a.	— 477.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 656.50
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 119.40
„ „ coroane 4 „ „	— 92.85
„ austr. de aur 4 „ „	— 115.19
„ „ coroane 4 „ „	— 96.56
Scrisuri fonciare „Albina“ „	— 101.43
Napoleon d'or (20 franci aur) „	— 19.75
mărci germane, aur — — —	— 23.85
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.87
Bilete germane 100 mărci	— 117.25
„ franceze 100 franci	— 95.40
„ italiene 100 lire	— 95.70
„ române 100 lei	— 95.—
Ruble rusești de hârtie	— 25.5

Piața din Budapesta.

L

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos .	23 cor. 40 fil.
„ „ „ „ mijlociu .	22 cor. 00 fil.
„ „ „ „ mai slab .	21 cor. 50 fil.
Secară, maja, m. dela 18 cor.	70 fil. 19.20
Orz, „ „ „	15 cor. 40 fil. — 15.80
Cucuruz nou, „ „ „	13 cor. 60 fil. — 13.80
Ovăs, „ „ „	16 cor. 15 fil. — 16.80
Rapiță, „ „ „	— cor. — fil. — —

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 154 cor.	— 155 cor
Slănină, . . . „	132 cor. — 139 cor
Cartofi, . . . „	380 cor. fil. 580 —

Spirt, „	58.50 cor. — 59.50
--------------------	--------------------

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch)

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	— — — fileri kilogramul
Tineri	137—138 fileri kilogramul

Redactor responsabil :

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Un candidat de avocat
cu praxă bună află aplicare la moment pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria lui

Dr. Hariton Pralea.
adv. în Sárkány.

„Grănițerul”

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobra.
Capit. soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și da deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.